

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง “การผลิต การเผยแพร่ และการบริโภคละครซีรีส์เกาหลี: ศึกษากรณีละครเรื่องแดจังกึมและเจ้าหญิงวุ่นวายกับเจ้าชายเย็นชา” ได้อาศัยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดเอาไว้ โดยแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

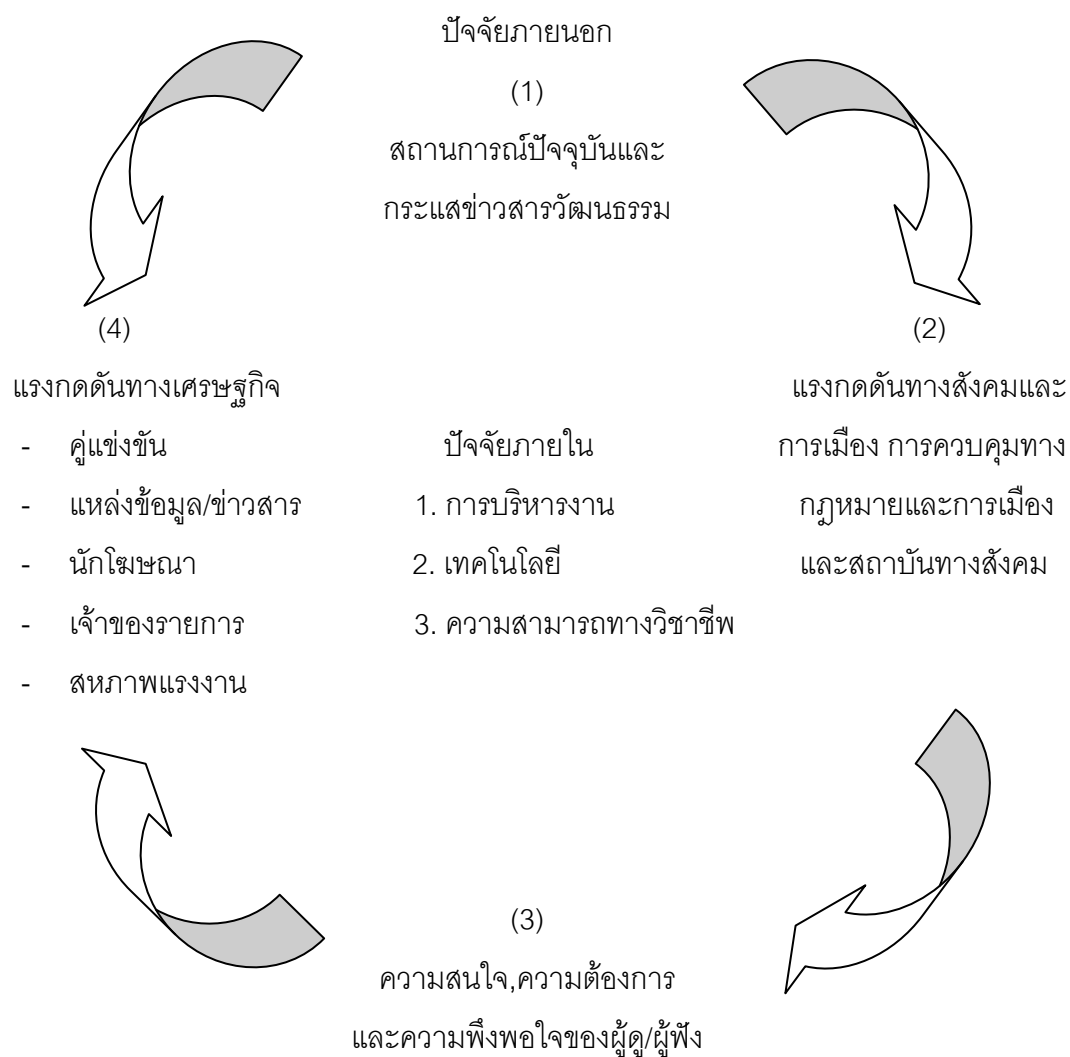
1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารรายการละครโทรทัศน์
2. แนวคิดเรื่องละครโทรทัศน์
3. แนวคิดเรื่องอุตสาหกรรมวัฒนธรรม
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารรายการละครโทรทัศน์

รายการละครโทรทัศน์ในปัจจุบันได้เข้ามามีบทบาทในฐานะที่ให้ความบันเทิง ความบันเทิงและการแสดงออกของสังคมระหว่างผู้ปฏิบัติงานในองค์กรผลิตงานสื่อมวลชนกับประชาชนทั่วไป ดังจะเห็นได้จากแนวคิดของเดนิส แมคควอล (Denis McQuail, 1994, อ้างถึงใน สกาวใจ พูนสวัสดิ์, 2547) ได้กล่าวไว้ในทฤษฎีการสื่อสารมวลชน (Mass Communication Theory) ว่าสถาบันสื่อมวลชน มีกิจกรรมหลักก็คือ การผลิต (Production) การผลิตขึ้นมาใหม่ (Reproduction) และการเผยแพร่ข่าวสาร (Distribution) ความรู้ต่าง ๆ ไปสู่ประชาชนทั่วไปในฐานะผู้รับสาร โดยทั่วไปสื่อมวลชนมักถูกควบคุมโดยปัจจัยต่าง ๆ ของสังคมทั้งภายในและภายนอกองค์กร ดังนั้นสื่อมวลชนจึงไม่สามารถปฏิบัติงานโดยอิสระด้วยตัวของตัวเอง แต่ต้องดำเนินอยู่ท่ามกลางแรงกดดันจากตัวแปรต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติของสื่อ โดยสามารถแสดงแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 2.1

องค์กรสื่อสารมวลชนกับสภาพแวดล้อมทางสังคม

ที่มา: ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารรายการละครโทรทัศน์ของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท. (น. 7), โดย สกาวใจ พูนสวัสดิ์, 2547, รายงานโครงการเฉพาะบุคคลปริญญาโท บัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, สาขาวิชาการบริหารสื่อสารมวลชน.

จากภาพที่ 2.1 สามารถอธิบายได้ว่า การผลิตรายการละครโทรทัศน์นั้น จำเป็นต้องบริหารงานท่ามกลางปัจจัยแวดล้อมภายนอกและปัจจัยแวดล้อมภายใน

สำหรับปัจจัยภายใน (Internal Factor) อาจหมายถึง ปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในตัวองค์กรที่ผลิตรายการละครโทรทัศน์ ได้แก่ การบริหารจัดการ (Management) หมายถึง การบริหารงานและนโยบายการผลิตขององค์กร ซึ่งเนื้อหารายการละครต้องนำเสนอให้สอดคล้องกับนโยบายนั้น รวมถึงการจัดการกับทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการบริหารงานละครโทรทัศน์ก็เช่นกันจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ในการบริหารงานในสื่อโทรทัศน์อยู่หลายประการ เพื่อให้การดำเนินงาน ประสบความสำเร็จ อาทิ

เทคโนโลยี (Technology) เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการผลิตและการเผยแพร่รายการละคร โดยในการผลิตละครนั้น ต้องคำนึงว่าอุปกรณ์การผลิตมีประสิทธิภาพเพียงใดเพียงพอต่อความต้องการหรือไม่ นับตั้งแต่กระบวนการผลิตตลอดจนการเผยแพร่ออกอากาศ อุปกรณ์ที่ใช้ในการถ่ายทำละคร ซึ่งถ้ามีความทันสมัยก็จะทำให้งานที่ออกมาดู มีผลทำให้ผู้ชมเกิดการรับรู้การนำเสนอในรูปแบบที่แปลกใหม่ ดังนั้น การพัฒนาในด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่จึงเป็นปัจจัยที่จะทำให้ผู้ชมมีความสะดวกและความสนใจในการรับชมมากยิ่งขึ้น และความสามารถทางวิชาชีพ (Media Professional) ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญ เนื่องจากความสามารถมีส่วนให้งานออกมามีประสิทธิภาพหากบุคคลมีความรู้ ความคิดสร้างสรรค์และประสบการณ์ในการผลิตรายการก็จะทำให้รายการละครโทรทัศน์มีความน่าสนใจมากขึ้น ในทางกลับกัน หากบุคลากรขาดความสามารถก็จะทำให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพ ขาดความเป็นมืออาชีพ ดังนั้นหากผู้จัดรายการคนใดมีความถนัดละครในแนวใดก็มักจะทำละครในแนวนั้นแฝง ถ้าผู้จัดยังไม่เคยมีประสบการณ์ ก็มักจะทำให้การทำงานจะต้องเกิดปัญหา ฉะนั้นความเป็นมืออาชีพจึงมีผลต่องานที่เผยแพร่ของละครโทรทัศน์ให้ออกมามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ส่วนปัจจัยภายนอก (External Factor) อันได้แก่ ปัจจัยที่เกิดจากภายนอกตัวองค์กร และมีอิทธิพลโดยตรงหรือโดยอ้อมต่อกระบวนการการผลิตรายการละคร ซึ่งเป็นสิ่งที่อาจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในช่วงเวลานั้น ๆ อาทิ

สภาพการณ์ปัจจุบันกระแสข่าวและวัฒนธรรม (Current affair and culture) หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าจะมีเนื้อเรื่องที่ตรงกับสภาพการณ์ในปัจจุบันที่เกิดขึ้น เพื่อที่จะทำให้ละครดูทันสมัย กระแสข่าวที่เกิดขึ้นในขณะนั้นก็มีการหยิบยกประเด็นที่กำลังได้รับความสนใจไปเป็นเนื้อหาของละครในบางส่วน เรื่องของวัฒนธรรมก็จะถูกนำไปผลิตเป็นละคร โดยจะนำเอาวัฒนธรรมความเป็นอยู่ เครื่องแต่งกายมาผลิตเป็นละคร

แรงกดดันทางสังคมและการเมือง (Social and Political Pressure) หมายถึง การผลิตงานขององค์กรสื่อสารมวลชนนั้น ต้องถูกควบคุมจากกฎหมาย พระราชบัญญัติ ระเบียบปฏิบัติต่างๆ ที่รัฐบาลได้บัญญัติขึ้น โดยรายการละครก็จะได้รับผลจากเรื่องนี้ เนื่องจากรัฐบาลได้มีนโยบายให้เพิ่มรายการเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในแต่ละสถานี จึงทำให้มีรายการเกี่ยวกับเยาวชนมากขึ้น เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงกลุ่มองค์กรทางสังคมต่าง ๆ ที่รวมตัวกันเพื่อเรียกร้อง คัดค้านหรือเสนอแนะให้องค์กรสื่อสารมวลชนเสนอหรือไม่เสนอเหตุการณ์ใด ๆ และความสนใจ ความต้องการ ความพึงพอใจของผู้ชม (Audience Satisfaction) หมายถึง ความพอใจของผู้ชมที่ตัวเองต้องการในการเลือกรับชมรายการละคร ผู้ชมจะเลือกรับชมรายการละครที่ตนเองชอบและสนใจ หรือมีนักแสดงที่ได้รับความนิยมอยู่ในขณะนั้น ทางสถานีและผู้จัดก็ย่อมต้องการให้ละครของตนเองได้รับความสนใจจากผู้ชม โดยที่ละครแต่ละเรื่องต้องคำนึงถึงความพึงพอใจของผู้ชมเป็นหลัก นอกเหนือจากองค์ประกอบในการผลิตต่าง ๆ

นอกจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกดังกล่าวแล้ว ยังมีแรงกดดันทางเศรษฐกิจ (Economic Pressure) ซึ่งได้แก่

คู่แข่ง (Competitors) ในการผลิตรายการละคร จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความสำคัญกับคู่แข่ง เพราะรายการละครเป็นรายการที่ได้รับความสนใจจากคนดูเป็นจำนวนมาก และจะต้องมีการตรวจสอบการผลิตงานของคู่แข่งอื่นๆ ในรายการละครว่านำเสนอในแง่มุมใด เพื่อจะได้นำมาเป็นข้อมูลในการปรับตัว หลีกเลียงหรือให้ความสำคัญกับประเด็นต่าง ๆ ในการนำเสนออย่างเหมาะสม ทั้งด้านเนื้อหาและรูปแบบรายการละครที่จะทำให้มีผู้ชมและโฆษณาเพิ่มมากขึ้น

หน่วยงานด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Agencies) หมายถึง หน่วยงานที่บริการด้านข้อมูลข่าวสารหรือสำนักข่าว ซึ่งจะมีทั้งภายในและภายนอกประเทศ เป็นแหล่งของข้อมูลข่าวสารที่องค์กร จะนำมาเป็นข้อมูลในการผลิตงานเสนอต่อประชาชน หรือติดตามข่าวสารว่าในปัจจุบันมีข่าวอะไรบ้างที่น่าสนใจ

ผู้โฆษณา (Advertisers) เป็นผู้สนับสนุนกิจการขององค์กรด้านรายได้ เพราะรายการละครมีรายได้จากการโฆษณา ถ้าละครเรื่องใดมีโฆษณามาซื้อเวลาเยอะ แสดงว่าละครเรื่องนั้นๆ ได้รับความนิยม และทำให้ได้รายได้จากโฆษณา ดังนั้นการนำเสนอเนื้อหารายการละครต่างๆ จะต้องไม่กระทบหรือนำเสนอเหตุการณ์ในแง่ลบต่อผู้โฆษณา จึงกล่าวได้ว่าการโฆษณามีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการเสนองานขององค์กรสื่อสารมวลชน รวมทั้งเจ้าของรายการ (Owners) การผลิตรายการละครจะต้องไม่กระทบกระเทือนต่อเจ้าของและผู้ถือหุ้น ในทางกลับกัน

จะเป็นการนำเสนอในแง่การประชาสัมพันธ์และสนับสนุนองค์กรของตนเองหรือองค์กรอื่น ๆ ที่ผู้ถือหุ้นไปมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย เจ้าของรายการจะมีสิทธิ์ขาดในการตัดสินใจ

จากแนวคิดการบริหารรายการโทรทัศน์ ทำให้ทราบว่า โทรทัศน์ในฐานะที่เป็นองค์กรสื่อประเภทหนึ่งที่มีการบริหารรายการละครโทรทัศน์ที่ค่อนข้างลำบาก ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน เพื่อใช้ในการตัดสินใจทางการบริหาร ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ อาจส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดกลยุทธ์ในขั้นตอนต่าง ๆ ของละครโทรทัศน์เรื่องนั้น ๆ ทั้งขั้นตอนในการผลิต การเผยแพร่ และการบริโภคของผู้ชม ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้นำแนวคิดดังกล่าวนี้มาประกอบในการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานละครโทรทัศน์เกาหลี เพื่อจะได้ทราบถึงการบริหารงานและทราบถึงปัจจัยภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการเผยแพร่วัฒนธรรมเกาหลีผ่านสื่อละครโทรทัศน์ไปสู่สังคมหรือภูมิภาคอื่นได้เป็นอย่างดี

แนวคิดเกี่ยวกับละครโทรทัศน์

ละครโทรทัศน์เป็นการนำเสนอ บทการแสดง เทคนิคการถ่ายทำ การตัดต่อ แสง เสียง สภาพแวดล้อมต่าง ๆ มาผสมผสานเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งแต่ละส่วนจะมีผลกระทบที่จะทำให้ละครนั้นประสบความสำเร็จ (ชยพร สุทธิโยธิน และสันติ เกษมสิริทัศน์, 2548, น. 63-64)

ละคร (Drama) มีรากของคำมาจากคำกรีก หมายถึง ทำ (To Do) แสดง (To Act) สำหรับคำจำกัดความของละครนั้น มีนักปราชญ์หลายคนได้ให้ความหมายไว้แตกต่างกัน อาทิเช่น

ละคร คือ ภาพความนึกคิดที่เหมือนจริงของธรรมชาติมนุษย์ (Living image of human nature)

ละคร คือ ความคิดสร้างสรรค์และเป็นตัวแทนของชีวิตในรูปของละคร (The creation and representation of life in terms of theatre)

ละคร คือ การเลียนแบบการกระทำที่สมบูรณ์ (Imitation of complete action)

ละคร คือ การแสดงออกซึ่งการกระทำต่าง ๆ (Presentation of an action)

ดังนั้น ละครโทรทัศน์จึงมีความหมายทั่วไปว่า เป็นงานด้านความบันเทิงแบบบันเทิงคดี (Fiction) ที่ถูกสร้างและถูกนำเสนอเนื้อหาต่าง ๆ ผ่านทางโทรทัศน์ ซึ่งเรื่องราวที่น่าเสนออาจเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นตามจินตนาการของผู้ประพันธ์และผู้เขียนบท ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องจริงเสมอไป หรืออาจเป็นเรื่องจริงที่นำมาดัดแปลงเป็นละครก็ได้ หรืออาจนำโครงความเป็นจริงบางส่วนมาขยายแต่งเติมให้เป็นละครก็ได้ โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การให้ความบันเทิง

ความหมายของละครโทรทัศน์ในแง่ของกลวิธีการนำเสนอ ละครโทรทัศน์ (Television Drama) เป็นรายการที่นำเสนอเรื่องราว (Story) เรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งได้มีการวางโครงเรื่อง (Plot) การนำเสนอในลักษณะสร้างความสนใจของผู้ชม โดยการสร้างความขัดแย้ง (Conflict) การพัฒนาความขัดแย้งนำไปสู่จุดสูงสุดทางอารมณ์ของเรื่อง (Climax) และจบลงในที่สุด

ความหมายของละครโทรทัศน์ในแง่ของการสื่อสาร ละครโทรทัศน์ (Television Drama) เป็นการสื่อสารชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นการถ่ายทอดความคิด อารมณ์ และความรู้สึก จากผู้ส่งสาร คือ ผู้ประพันธ์ ผู้เขียนบท และผู้กำกับการแสดง ไปยังผู้รับสารคือ ผู้ชมโทรทัศน์ เพื่อให้ผู้ชมเกิดอารมณ์และความรู้สึกตามวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร

องค์ประกอบของละคร

อริสโตเติล (Aristotle) ได้ให้ความเห็นบรรยายถึงองค์ประกอบของละครไว้ในหนังสือเรื่องโพลีเทติกส์ (Poetics) ซึ่งเป็นตำราเกี่ยวกับทฤษฎีการเล่นละครเล่มแรกของโลก ได้กล่าวถึงบทละครของกรีกโบราณ ซึ่งนับว่ามีคุณค่าและสามารถนำมาเป็นหลักในการศึกษาบทละครของยุคสมัยต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี (มานวิภา ตันติสุกฤต, 2528, น. 135)

องค์ประกอบของบทละคร จะต้องประกอบไปด้วยปัจจัยดังนี้

1.เค้าโครงเรื่อง (Plot) หรือเรื่องราว (Story) หมายถึง การลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในละครอย่างมีเหตุผลและจุดหมายปลายทาง การวางโครงเรื่อง ก็คือ การวางแผนหรือการกำหนดเส้นทางการกระทำของตัวละครทำให้ผู้ชมสามารถเข้าใจได้ว่า มีอะไรเกิดขึ้นในละครเรื่องนั้น คือ มีใครทำอะไรด้วยจุดมุ่งหมายอย่างไร ภายใต้เครื่องปรุงแต่งแวดล้อมเช่นไร พบอุปสรรคขัดข้องอย่างไร สามารถแก้ปัญหาเปลี่ยนแปลงหรือตัดสินใจอย่างไร และผลสุดท้ายคืออะไร

2. แก่นเรื่อง (Theme) หรือแก่นความคิดที่ผู้ชม จะได้รับจากการชมละครโทรทัศน์ ซึ่งเฮอริทิก และยาร์เบอร์ (Hurtik and Yarber, 1971, อ้างถึงใน ฉลองรัตน์ ทิพย์พินาน, 2539) ได้ให้ความหมายของแก่นความคิดไว้ว่า คือ ความคิดหลักในการดำเนินเรื่อง เป็นความคิดรวบยอดที่เจ้าของเรื่องต้องการนำเสนอ แก่นเรื่องนั้นมีหลายแบบ อาทิ แก่นเรื่องความรัก แก่นเรื่องความอาฆาตพยาบาท แก่นเรื่องวีรบุรุษ เป็นต้น

3. ตัวละครและการวางลักษณะตัวละคร (Characterization and Characterization) ตัวละคร รวมทั้งการวางลักษณะนิสัยตัวละคร ซึ่งหมายรวมถึงพัฒนาการของตัวละครด้วย ตัวละครคือ ผู้กระทำ และผู้ที่ได้รับผลจากการกระทำในบทละคร ส่วนการวางลักษณะนิสัยตัวละคร คือการที่ผู้เขียนกำหนดให้ตัวละครมีลักษณะนิสัยอย่างไรตามความเหมาะสมของเรื่องราวที่เสนอ

ส่วนพัฒนาการของนิสัยตัวละครนั้นก็หมายถึง ทักษะหรือการมองโลกเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ในชีวิตของตัวละครมีพัฒนาการหรือการเปลี่ยนแปลงไปตามประสบการณ์หรือเหตุการณ์ที่มากระทบวิถีชีวิตของแต่ละคน ซึ่งตัวละครนั้นแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

ตัวละครที่มีลักษณะเป็นแบบตายตัว(Typed Character) หมายถึง ตัวละครที่สามารถมองเห็นได้แต่เพียงด้านเดียว และมักมีลักษณะนิสัยตามแบบฉบับที่นิยมใช้ในบทละครทั่ว ๆ ไป เช่น “พระเอก” “นางเอก” “ผู้ร้าย” “ตัวโกง” “ตัวอิจฉา” ฯลฯ ซึ่งตัวละครเหล่านี้ไม่ว่าจะอยู่ในบทละครเรื่องใดก็มักจะมีลักษณะนิสัยคล้าย ๆ กัน และมักจะทำในสิ่งที่ผู้ชมได้คาดหมายไว้สำหรับตัวละครประเภทนี้ ทำให้ผู้ชมติดตามเรื่องราว และสามารถเข้าใจได้ตลอดเรื่องอย่างง่ายได้

ตัวละครที่เห็นได้รอบด้าน (Well-rounded Character) หมายถึง ตัวละครประเภทที่มีความลึกซึ้งและเข้าใจยากกว่าตัวละครประเภทแรก มักมีลักษณะคล้ายชีวิตของคนจริงๆ ซึ่งอาจจะมองเห็นได้โดยรอบด้าน มีทั้งส่วนดีและส่วนเสีย และต้องการศึกษาอย่างละเอียดจึงจะสามารถเข้าใจได้ ตัวละครประเภทนี้ส่วนใหญ่จะมีการพัฒนาทางด้านนิสัยใจคอ หรือมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิต เนื่องจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในละคร

4. ภาษา (Diction) หมายถึง ศิลปะของการถ่ายทอดเรื่องราวและความคิดของผู้ประพันธ์ออกมาทางคำพูดของตัวละคร หรือบทสนทนา แม้ว่าเนื้อเรื่องจะดีเพียงใดก็ตาม แต่ถ้าผู้เขียนไม่สามารถถ่ายทอดบทเจรจาให้ออกมาน่าติดตาม เรื่องนั้นก็จะไม่ประสบความสำเร็จ บทเจรจาที่ดีต้องเหมาะสมกับตัวละคร โดยสะท้อนความคิดอ่าน ลักษณะนิสัย ความรู้สึก ตลอดจนอารมณ์ของผู้พูดได้เป็นอย่างดี และนอกจากนั้นยังต้องคำนึงถึงความเหมาะสม ไม่หยาบคายเกินไปและดูความสัมพันธ์ของตัวละครประกอบอื่น ๆ ด้วย ซึ่งศิลปะของการใช้ภาษานี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นกุญแจที่จะนำไปสู่การเขียนบทละครที่ดี

5. ฉาก (Setting) คือ สิ่งที่แสดงให้เห็นถึงสถานที่ของเรื่อง หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในบ้าน ในร้านค้าแฟ หรือปราสาทราชวัง เป็นต้น ฉากของเรื่องจะเป็นสิ่งที่บอกผู้ชมได้ทันทีว่าเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นที่ใด ฉากและตัวละครจะมีส่วนสัมพันธ์กันเป็นอย่างยิ่ง ในฐานะที่เป็นตัวกำหนดวัฒนธรรมของตัวละครด้วย ความยากง่ายของฉากขึ้นอยู่กับเรื่องที่กำหนดไว้ ถ้าเป็นฉากสมจริงก็จะง่ายแก่การจัดและการถ่ายทำ แต่ถ้าเหตุการณ์นั้นเป็นดินแดนที่สมมติขึ้น ก็จะเป็นเรื่องยากในการถ่ายทอดหรือจัดฉากเหล่านั้น เพื่อชักจูงจินตนาการของผู้ชมให้คล้อยตามไปด้วย ฉากจึงมีความสำคัญในการเป็นสถานที่รองรับเหตุการณ์ต่าง ๆ ของเรื่อง สามารถบ่งบอกความหมายบางอย่างของเรื่อง และมีอิทธิพลต่อความคิด หรือการกระทำของตัวละครได้ประเภทของฉากแบ่งได้หลายประเภท ได้แก่

ฉากที่เป็นธรรมชาติ ได้แก่ สภาพธรรมชาติที่แวดล้อมตัวละคร เช่น ทิวทัศน์ ทะเล ภูเขา พุ่มไม้ ป่าเปลี่ยว ฯลฯ รวมไปถึงการพรรณนา การตกแต่งภายในบ้าน หรืออาคารต่าง ๆ ฉากประเภทนี้ เป็นทั้งสิ่งแวดล้อมภายนอกและภายในของตัวละคร มีพลัง มีผลต่อการกระทำ และชีวิตความเป็นอยู่ของตัวละครด้วย

ฉากที่เป็นสิ่งประดิษฐ์ ได้แก่ อาคารบ้านเรือน วัตถุข้าวของเครื่องใช้ที่มนุษย์เป็นผู้ประดิษฐ์ขึ้นมาและแวดล้อมตัวละครในเรื่อง สิ่งประดิษฐ์อาจจะสะท้อนให้เห็นตัวตนของผู้สร้าง หรือผู้เป็นเจ้าของด้วยเสมอ รวมทั้งอาจสะท้อนให้เห็นความเป็นระเบียบแบบแผนของบ้านเมือง สังคม เช่น รถยนต์ราคาแพง จะบ่งบอกฐานะและรสนิยมของผู้ใช้

ฉากที่เป็นช่วงเวลา หรือยุคสมัย ช่วงเวลาหรือยุคสมัยของการเกิดเหตุการณ์ในเรื่อง เป็นส่วนประกอบที่สำคัญของเรื่อง เพราะช่วงเวลาจะช่วยในการดำเนินเรื่อง ตลอดจนพัฒนาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตัวละครในสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนส่งผลกระทบและเชื่อมโยงเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์

ฉากที่เป็นสภาพการดำเนินชีวิตของตัวละคร หมายถึง สภาพแบบแผน หรือกิจวัตรในการดำเนินชีวิตของตัวละครต่าง ๆ ในเรื่อง รวมถึงแบบแผนการดำเนินชีวิตของชุมชนและสังคม ฉากประเภทนี้จะช่วยย้ำเหตุการณ์ และตัวละครให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม สภาพแวดล้อมที่เป็นนามธรรม เช่น ศาสนา จารีตประเพณี ค่านิยม ศีลธรรม รวมไปถึงสภาพอารมณ์และความรู้สึกของตัวละคร มีผลต่อการแสดง พฤติกรรมของตัวละครในเรื่อง และทำให้ตัวละครแสดงปฏิกิริยาต่าง ๆ

6. เพลง (Song) หมายถึง ศิลปะของการถ่ายทอดเรื่องราว และความคิดของผู้ประพันธ์ออกมาทางบทเพลงที่ตัวละครต้องขับร้อง เพลง ในแง่ของละคร บางครั้งบางความเจียบสนิทหลังจากที่ตัวละครได้รับข่าวร้าย อาจมีผลเป็นเพลงที่ให้ความสะเทือนใจแก่ผู้ชมได้อย่างรุนแรง ฉะนั้น ความสามารถของผู้ประพันธ์ที่จะเลือกการใช้ถ้อยคำให้เกิดเสียง จังหวะ ลีลา และความสูง ต่ำ ดัง ค่อย ของบทพูด ซึ่งอาจรวมเรียกว่า เพลงนั้นเป็นผลทำให้เกิดบรรยากาศ อารมณ์ และปฏิกิริยาตอบโต้จากผู้ชม ตามความประสงค์ของผู้ประพันธ์เป็นอย่างดี ฉะนั้นในการเขียนบทละครนั้น หากมีบทเพลงใดเป็นองค์ประกอบ บทเพลงในเรื่องละครนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่น ๆ อย่างชนิดที่จะไม่สามารถตัดทิ้งได้เลย โดยที่ไม่กระทบกระเทือนค่าของบทละครนั้น ๆ

ซึ่งจากแนวคิดเกี่ยวกับละครดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำมาใช้ในการวิเคราะห์การเผยแพร่วัฒนธรรมเกาหลีผ่านสื่อละครโทรทัศน์ว่า ผู้สร้างละครได้นำวัฒนธรรมเข้าไปสอดแทรกไว้ในองค์ประกอบใดของละครบ้าง

รูปแบบของละครโทรทัศน์

เนื่องจากละครเป็นการเล่าเรื่องผ่านสื่อ ซึ่งอาจมีหลายลักษณะหรือหลายรูปแบบ ซึ่งโดยทั่วไปได้มีการแบ่งรูปแบบของละครโทรทัศน์ไว้ดังนี้

ละครชุดเรื่องยาว หรือ T.V. Series เป็นรายการละครชุดเรื่องยาว ดำเนินติดต่อกันไปเป็นละครเรื่องเดียวกันจนกว่าจะจบ โดยมีผู้แสดงชุดเดียวกันตลอด ความยาวตั้งแต่ 8 ตอนขึ้นไป จนอาจถึง 100 ตอน ถ้าละครได้รับความนิยมมาก ๆ ในการเสนอขายแต่ละครั้งอาจจะเป็นตอนละ 30 นาทีหรือ 60 นาที ออกอากาศเป็นประจำทุกสัปดาห์

ละครเล่นเป็นตอน ๆ หรือ Serials รายการประเภทนี้สืบเนื่องมาจากละครวิทยุ (Soap Operas) และเพื่อเหตุผลทางเศรษฐกิจ ละครเหล่านี้จะบันทึกเทปไว้แล้วจึงเสนอ สูตรของละครประเภทนี้คือ เป็นเรื่องราวต่อเนื่องเกี่ยวข้องกับลักษณะของตัวละครเอก 2 หรือ 3 คนกับตัวละครรอง ๆ ลงไปอีกบ้างผสมผสานกับเรื่องใหม่ ๆ ซึ่งทำให้ละครเดินต่อไป

ละครภาพยนตร์โทรทัศน์เรื่องยาว หรือ Mini Series เป็นละครหรือภาพยนตร์ที่ผลิตเรื่องราว ซึ่งมีความยาวตั้งแต่ต้นจนจบมากกว่า 3 ชั่วโมงขึ้นไป จึงจำเป็นต้องแบ่งการออกอากาศเป็น 2 ภาค หรือบางเรื่องอาจมีความยาวถึง 6 ชั่วโมง หรือมากกว่านั้น ก็อาจแบ่งการออกอากาศเป็นครั้งละ 1 ชั่วโมงก็ได้ และออกอากาศติดต่อกันไปในเวลาเดียวกันในวันต่อไป หรือวันเวลาเดียวกันในสัปดาห์ต่อไป จนจบเรื่อง มักจะออกอากาศตั้งแต่ 2-8 ตอน

ละครชุดรวมเรื่อง หรือ Anthology Series เป็นลักษณะละครชุดเรื่องยาว รายการละครประเภทนี้มีลักษณะเฉพาะคือ ชื่อรายการจะบ่งบอกถึงแนวเรื่องในแต่ละตอน ซึ่งเป็นแนวเดียวกันแต่ตัวแสดงและเนื้อเรื่องจะแตกต่างกันออกไป โดยทั่วไปแล้วจะเป็นเรื่องจบในตอน เนื้อหาที่น่าสนใจจะเป็นแนวลึกลับ สยองขวัญหรือตำนาน เทพนิยายต่าง ๆ

ละครพิเศษจบในตอน หรือ Dramatics Special เป็นรายการละครพิเศษ ซึ่งจบในตอนให้เวลาแสดงประมาณ 60-120 นาที บางทีอาจเสนอในโอกาสพิเศษหรือเสนอเป็นรายเดือน ไม่มีกำหนดที่แน่นอน อาจจะเป็นละครแนวชีวิต อิงประวัติศาสตร์หรือละครเพลง

ละครประเภทตลกขว้นหัวหรือเสียดสีสังคม หรือ Situation Comedy เป็นละครประเภทตลกขว้นหัวหรือเสียดสีสังคม เป็นการแสดงที่แตกต่างจากการแสดงตลกหรือจำอวด มัก

เป็นเรื่องราวในครอบครัว เพื่อนฝูงที่ต้องมีเรื่องราวต่าง ๆ เกิดขึ้น โดยมีการสอดแทรกมุขตลกตลอดจนการหยิบยกเอาประเด็นที่กำลังถูกกล่าวถึงในสังคมมาประชดประชัน เสียดสี เป็นละครที่ไม่ต้องอาศัยฉากในการแสดงมากนัก และมักจะถ่ายทำในห้องส่งเป็นส่วนใหญ่

นอกจากละครจะมีรูปแบบที่หลากหลายดังกล่ามาแล้ว แต่เมื่อพิจารณาถึงอารมณ์เนื้อหาของละครที่ถูกเผยแพร่ อาจแบ่งประเภทของละครออกได้หลายประเภท โดยใช้เกณฑ์ในเรื่องผลต่ออารมณ์ของผู้ชมเป็นตัวตั้งได้อีกเช่นกัน

ประเภทของละคร

ละครโทรทัศน์แรกเริ่มได้รับอิทธิพลมาจากละครเวที และต่อมาเมื่อเกิดสื่อภาพยนตร์ขึ้น และมีการสร้างภาพยนตร์อย่างแพร่หลาย ละครโทรทัศน์ก็ได้รับเอารูปแบบภาพยนตร์มาใช้ จึงทำให้เกิดละครขึ้นมามากหลายประเภท ซึ่งการจำแนกประเภทของรูปแบบละครนี้ ก็ได้มีการจำแนกกันมาในหลายยุคสมัย นับตั้งแต่ยุคกรีก อันเป็นต้นตำรับของละคร โดยรูปแบบละครของละครโทรทัศน์นี้บางครั้งอาจจะผสมผสานปนเปกันได้ หรือละครเรื่องหนึ่งอาจมีหลายรูปแบบก็ได้ (ชยพร สุทธิโยธิน และสันติ เกษมสิริทัศน์, 2548, น. 67-72) ซึ่งละครสามารถแบ่งออกเป็น 11 ประเภท ดังนี้

ละครโศกนาฏกรรม (Tragedy) เป็นละครที่มีลักษณะสำคัญคือ เป็นการนำเสนอความทุกข์ทรมานของมนุษย์ที่จบลงด้วยหายนะของตัวเอก ตัวเอกมักเป็นบุคคลที่มีความสามารถหรือมีพรสวรรค์อันยิ่งใหญ่ แต่ขณะเดียวกันก็มีข้อบกพร่องสำคัญที่เป็นปมนำไปสู่ความหายนะของตนในที่สุด เรื่องราวของเหตุการณ์ละครประเภทนี้มักจะแสดงให้เห็นถึงความเจ็บปวดทุกข์ทรมานของมนุษย์ ทำให้เกิดความรู้สึกสงสาร เห็นอกเห็นใจ อันจะนำไปสู่ความเข้าใจชีวิต ความหายนะของตัวเอกที่เกิดขึ้นในเรื่องจะต้องเกิดขึ้นตามกฎแห่งกรรม อันเกิดจากลักษณะนิสัยของตัวละครและการกระทำที่ผิดพลาดของตัวละคร อย่างเป็นเหตุเป็นผล ไม่ใช่ด้วยความบังเอิญ ซึ่งเมื่อผู้ชมชมแล้วจะได้บังเกิดความเข้าใจชีวิต (enlightenment) เกิดการชำระล้างจิตใจให้บริสุทธิ์ผ่องแผ้ว (catharsis) สร้างความรู้สึกสูงส่งและงดงามในจิตใจ (exaltation)

ละครตลกขบขัน (Comedy) ละครตลกแบ่งออกเป็น 2 แบบใหญ่ ๆ คือ ละครตลกแบบฟาร์ส (Farce) และละครตลกแบบคอมมีดี (Comedy) สำหรับละครตลกแบบฟาร์ส (Farce) เป็นละครตลกที่เก่าแก่ที่สุด และเป็นจุดเริ่มต้นของละครตลกอื่น ๆ เกิดขึ้นจากธรรมชาติของมนุษย์ที่รู้จักการหัวเราะเยาะเย้ยข้อบกพร่อง ความผิดพลาดของตนเองและผู้อื่น ทำให้มนุษย์สามารถอดทนต่อสภาพแวดล้อมที่ลำบากยากเข็ญได้สามารถต่อสู้เผชิญชีวิตได้อย่างเข้มแข็งต่อไป ตลก

แบบฟาร์สมักใช้ความตลกแบบพลิกความคาดหมายด้วยเหตุการณ์ที่เหลือเชื่อ และเกือบไม่มีทางเป็นไปได้ในโลกแห่งความจริง อย่างไรก็ตาม ผลของข้อบกพร่องต่าง ๆ จะต้องไม่สร้างความรู้สึกเสียหายเจ็บปวดทุกข์ทรมานอย่างจริงจัง เหมือนในโลกของความเป็นจริง มิฉะนั้นผู้ชมจะรู้สึกสงสารมาแทนที่ความตลกส่วนละครตลกแบบคอมิดี (Comedy) เป็นละครตลกที่พัฒนามาจากละครตลกแบบฟาร์ส โดยนำเอาภาษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความคิดมาพัฒนาความตลกให้ละเอียดละไมสุขุมลึกซึ้งยิ่งขึ้น ทำให้เกิดละครตลกที่แนบเนียน ไม่โจ่งแจ้ง โปกฮา อะะอะตึงตัง เหมือนละครตลกแบบฟาร์ส ละครตลกแบบคอมิดีที่นิยมแสดงมาตั้งแต่เดิมมีหลายประเภท นอกจากนี้ยังมีการประยุกต์ภาพแบบโดยนำเอาละครประเภทอื่นมาผสมผสาน จนเกิดเป็นละครตลกหลายประเภทย่อยดังนี้

- ละครตลกรักโรแมนติก (Romantic Comedy) เป็นละครที่ใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ แต่มีเหตุผลน่าเชื่อถือ เป็นเรื่องราวความรักของตัวละครเอก พระเอก นางเอก ที่มีคุณสมบัติดีหล่อสวยงามตามอุดมคติ ต้องเผชิญกับอุปสรรคต่าง ๆ นานาในตอนต้นเรื่อง แต่ก็สามารถฝ่าฟันมาได้จนพบกับความสุขในตอนท้ายเรื่อง เรื่องราวจะนำเสนอความสุขจากความตลกขบขันเรียกเสียงหัวเราะจากผู้ชม ซึ่งอาศัยตัวละครตลกอาชีพ นอกเหนือจากพระเอก นางเอก คอยสร้างเรื่องราวชวนขบขันจากคำพูด กิริยาท่าทาง ด้วยความเป็นความเซย์ ความซื่อไร้เดียงสา หรือความไม่รู้

- ละครตลกชั้นสูงหรือตลกผู้ดี (High Comedy/ Comedy of Manners) เป็นละครตลกที่ล้อเลียนเสียดสีชีวิตในสังคมชั้นสูง ล้อเลียนเรื่องราว พฤติกรรม ขนบธรรมเนียมของคนชั้นสูงในสังคม ซึ่งเต็มไปด้วยขนบธรรมเนียม แบบพิธี ข้อบังคับต่าง ๆ มากมายจนบางครั้งทำให้รู้สึกอึดอัด จึงทำให้เกิดการสร้างเรื่องล้อเลียนขึ้น และมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ตลกผู้ดี” (Comedy of Manners) คำว่า Manners หมายถึง กิริยามารยาท ขนบธรรมเนียม สมบัติผู้ดี ซึ่งขนบธรรมเนียมและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในสังคมชั้นสูงนั้น เป็นสิ่งที่เคร่งครัดที่บังคับให้คนในสังคมนั้นต้องทำตามสร้างความอึดอัด คนในสังคมชั้นสูงอยากจะทำอะไร ก็ทำไม่ได้ หากฝ่าฝืนก็จะถูกลงโทษหรือตีเตียน เมื่อในโลกความเป็นจริงไม่สามารถทำได้ จึงได้สร้างตัวละครที่เป็นตัวเอกให้เป็นคนชั้นสูงให้แหวกกฎเกณฑ์ของสังคม เป็นการตอบสนองของความพึงพอใจ ความสะใจของผู้ชม ทั้งคนชั้นสูงเองและคนทั่วไป ที่ได้เห็นการกระทำอันฝ่าฝืนกฎเกณฑ์นั้น อันเป็นการผ่อนคลายความอึดอัดตึงเครียดที่สะสมอยู่ในใจ

- ละครตลกแบบเสียดสี (Satiric) เป็นละครที่มุ่งเน้นการเสียดสีล้อเลียนที่รุนแรงกว่าตลกชั้นสูง ละครตลกแบบเสียดสีมุ่งล้อเลียนพฤติกรรมของคนทั่วไปในสังคม ที่มีทั้งเรื่องน่า

ละอาย เรื่องที่เป็นข้อบกพร่อง ซึ่งเมื่อผู้ชมได้เห็นข้อบกพร่องเหล่านั้นก็ทำให้เกิดความละอายใจนำไปสู่การแก้ไข ละครประเภทนี้ต้องอาศัยความสามารถของผู้ประพันธ์ในการคิดสร้างสรรค์วิธีการล้อเลียนอย่างแยบคาย เพื่อไม่ให้ผู้ชมหรือผู้ที่ถูกล้อเลียนโกรธ ซึ่งขึ้นอยู่กับการวางโครงเรื่องที่ดี การสร้างตัวละคร การใช้ภาษาคำพูดที่ตลกเสียดสีอย่างเจ็บแสบ

- ละครตลกรักกระจุ่มกระจิม (Sentimental Comedy) เป็นละครตลกที่สร้างขึ้นมาเพื่อให้ความบันเทิงแก่ผู้ชมเป็นหลัก มีลักษณะใกล้เคียงกับละครชีวิตแบบเมโลดราม่า เรื่องราวตั้งอยู่บนพื้นฐานของตัวเอกที่น่ารักน่าเอ็นดูของตัวละครเอก มีลักษณะให้ความรัก ความเห็นอกเห็นใจตัวเอกมากกว่าตลกแบบคอมมีดี (ซึ่งเสียดสีแบบปราศจากความเห็นอกเห็นใจ) ความตลกขบขันมักเกิดขึ้นจากบุคคลแวดล้อมตัวเอก เช่น คนรับใช้ เพื่อนหรือญาติของตัวเอก เป็นการสร้างความสนุกสนาน ตลกขบขันแบบผิวเผิน ไม่ได้มุ่งล้อเลียนพฤติกรรมหรือข้อบกพร่องของมนุษย์หรือทำให้เกิดความละอาย หรือสร้างความเดือดร้อนให้ผู้ถูกล้อเลียน แต่เอามาล้อเลียนแบบน่ารักน่าเอ็นดู ยั่วเย้ากระเซ้าแหย่ ให้ความสนุกสนานมากกว่าความทุกข์ ละครประเภทนี้เป็นที่นิยมมากทางโทรทัศน์ เพราะดูแล้วให้ความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียดในชีวิตประจำวันได้ดี

- ละครตลกประเภทสถานการณ์ (Situation Comedy) เป็นละครที่มีความตลกที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเรื่องราวสับสนอลวง ผิดฝาผิดตัว ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ การดำเนินเรื่องมักมีการสร้างตัวละครที่มีบุคลิกลักษณะเฉพาะขึ้นมา ทำให้นำไปสู่การกระทำที่ตลกขบขันชวนหัว เช่น ละครเรื่องรักหมดใจ ยัยกระหล่อน (My Girl)

- ละครตลกแนวการต่อสู้ (Action Comedy) เป็นละครตลกที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเรื่องการต่อสู้ แต่เป็นการต่อสู้ชนิดที่ไม่จริงจัง ไม่เน้นการฆ่า การฆาตกรรม แต่เน้นที่ความสนุกสนาน ตลกขบขันมากกว่า

- ละครตลกชีวิต (Drama Comedy) เป็นละครตลกที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเรื่องชีวิตผู้คน เรื่องการต่อสู้ชีวิตที่นำมาเสนอด้วยมุมมองตลกขบขัน เช่น ละครเรื่อง บันทึกรักหัวใจ...นายซางดู (My Beloved)

- ละครตลกครอบครัว (Family Comedy) เป็นละครตลกที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเรื่องชีวิตในครอบครัว พ่อ แม่ ลูก ที่นำเสนอด้วยมุมมองความตลกขบขัน

- ละครตลกแนวเรื่องผี (Horror Comedy) เป็นละครตลกที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเรื่องลึกลับสยองขวัญ เรื่องภูตผีปิศาจที่นำเสนอด้วยมุมมองความตลกขบขัน

ละครชีวิตรักอิงนิยายหรือโรแมนติก (Romantic) เป็นละครที่นำเสนอเรื่องราวความรู้สึก อันเกิดจากความรัก เป็นนิยายที่ผู้คนปรารถนาใฝ่ฝันที่จะได้พบ แต่ไม่ได้พบพานในชีวิต

จริง ละครประเภทนี้มีลักษณะนำพาผู้คนหลบหนีไปจากสภาพความเป็นจริงในชีวิต ไปสู่ชีวิตในอุดมคติ สอดคล้องกับแนวทฤษฎีการหนีหนี (Escapism Media) ที่ช่วยผู้คนให้ผ่อนคลายความตึงเครียดในชีวิตประจำวัน โดยการนำพาผู้คนหนีหนีไปจากความทุกข์ในชีวิตจริงที่เผชิญกับความยากจน ความลำบาก ความแร้นแค้นที่เผชิญอยู่ให้มาสัมผัสกับความสุขที่ได้จากการสวมบทบาทชีวิตตัวละครตัวใดตัวหนึ่งตามจินตนาการของตนได้สัมผัสชีวิตตัวละครได้ร่วมทุกข์ร่วมสุขไปกับตัวละคร

ละครเซ็นติเมนเทลดราม่า (Sentimental Drama) เป็นละครที่แฝงอารมณ์อ่อนไหว ตัวละครน่ารักน่าเห็นใจ พระเอกนางเอกดีพร้อมทุกประการ แม้จะมีอุปสรรคเพียงใดก็จบลงด้วยความสุข พร้อมทั้งมีหลักปรัชญาคติสอนใจบ้างตามสมควร ละครประเภทนี้เกิดจากความต้องการของผู้ชมที่ต้องการชมเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจเพียงอย่างเดียว ละครประเภทนี้เป็นต้นแบบของละครเมโลดราม่าในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 ด้วย

ละครชีวิตเรจรมย์หรือเมโลดราม่า (Melodrama) เป็นละครเร้าอารมณ์ที่ประพันธ์ขึ้นมาเพื่อสร้างความบันเทิงเรจรมย์แก่ชีวิต ด้วยการผูกเรื่องให้ดำเนินไปอย่างสนุกสนาน ไม่ต้องคำนึงถึงเหตุผลมากนัก เรื่องราวที่น่าเสนอมักเป็นเรื่องราวชีวิตรัก ความขัดแย้ง การชิงดีชิงเด่น การโต้ตอบปรึกษา กัน ละครประเภทนี้มีหัวใจสำคัญอยู่ที่โครงเรื่อง (Plot) โครงเรื่องทำให้การดำเนินเรื่องของละครสนุกสนาน ตัวละครมีความสำคัญรองลงมา ตัวละครจึงมักเป็นตัวละครประเภท “ตัวละครแบบธรรมดาสามัญนิยม” (Stock Character) เพื่อให้ผู้ชมจดจำเรื่องราวได้ง่าย กล่าวคือ พระเอก (Hero) มักจะติดภาพหล่อ นิสัยดี มีเสน่ห์ กล้าหาญ มีคุณธรรม มีอุดมการณ์ ชื่อสัตย์สุจริต ส่วนนางเอก (Heroine) มักมีลักษณะดีพร้อม มีความสวย งาม น่าใจดี มีความอดทนต่อโชคชะตาและอุปสรรคขัดขวางต่าง ๆ อย่างเหลือเชื่อ ส่วนตัวผู้ร้าย (Villain) มักมีร่างกายแข็งแรง ทรหุดดทน หน้าตาไม่ค่อยดี มีความร้ายกาจแทบทุกด้าน หาความดีไม่ได้เลย เป็นคนที่ตามขัดขวางพระเอกและนางเอกตลอดเวลา นอกจากนี้ ตัวละครแบบเมโลดราม่า มักเป็น “ตัวละครแบบตายตัว” (Type Character/Stereo Type) ซึ่งมีคุณลักษณะคงที่ไม่ว่าเวลาจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ก็จะมีลักษณะแบบนั้นไปตลอด

ละครการต่อสู้ (Action) ที่นิยมเรียกกันว่า “ละครบู๊” เป็นละครที่นำเสนอเรื่องราวความเก่ง ความกล้าหาญของตัวเอกที่เป็นวีรบุรุษ (Hero) ที่มุ่งปกป้องคุ้มครองสังคมและโลกให้ปลอดภัยจากการกระทำของตัวร้าย เน้นฉากการต่อสู้ระหว่างตัวเอกและตัวร้าย ตัวเอกจะเป็นผู้ที่มีความเก่ง มีความสามารถสูง มีความเฉลียวฉลาด มีไหวพริบปฏิภาณ แม้ในตอนต้นเรื่องตัวเอกจะเพลี่ยงพล้ำต่อตัวร้าย แต่ในที่สุดด้วยความเก่งกล้าสามารถหรือความฉลาดของตัวเอกก็จะเป็น

ฝ่ายชนะในที่สุด ละครประเภทนี้มุ่งสร้างความรู้สึกลึบตื้น (Exiting) แก่ผู้ชม เพื่อติดตามชมว่าตัวเอกจะสามารถแก้ไขสถานการณ์หรือเอาชนะตัวร้ายได้อย่างไร

ละครตื่นเต้นผจญภัย (Adventure) เป็นละครที่นำเสนอเรื่องราวการผจญภัยไปยังดินแดนต่าง ๆ ที่ลึกลับมหัศจรรย์ เต็มไปด้วยเรื่องตื่นเต้นระหว่างการเดินทาง การเผชิญกับสิ่งที่เร้นลับ สิ่งแปลกใหม่ สิ่งท้าทายความอยากรู้อยากเห็นของมนุษย์

ละครลึกลับสยองขวัญ (Horror) เป็นละครที่มีเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องที่เป็นปมปริศนา ปมแฝงเร้นชวนตื่นเต้น สยองขวัญ เกี่ยวข้องกับภูตผีปิศาจต่าง ๆ เวทมนต์ บางครั้งนิยมเรียกว่า “ละครผี” หรือเรื่องผี เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความลึกลับ ตื่นเต้น น่าสยองขวัญของภูตผีปิศาจต่าง ๆ หรือเรื่องของวิญญาณ ความอาฆาตแค้นของวิญญาณต่าง ๆ ที่สามารถติดต่อสื่อสารข้ามภพระหว่างวิญญาณมนุษย์ได้ และสามารถแสดงออกให้มนุษย์หวาดกลัวได้ ซึ่งปัจจุบันมีการนำเรื่องผีมาสร้างเป็นละครแนวตลกขบขัน เพื่อสร้างความสนุกสนานมากกว่าความน่ากลัว

ละครฆาตกรรม (Crime) เป็นละครที่นำเสนอเรื่องราวของเหตุการณ์การฆาตกรรม การตายของบุคคลที่เกิดขึ้นจากการวางแผน การฆ่าคนตายเพื่อการแก้แค้น ละครประเภทนี้มุ่งสร้างความตื่นเต้นให้กับผู้ชม โดยให้ผู้ชมติดตามว่าตัวละครที่เป็นเหยื่อจะหนีรอดพ้นจากการฆาตกรรมได้หรือไม่ ตัวเอกจะสามารถมาช่วยเหยื่อได้ทันเวลาหรือไม่ เหยื่อจะถูกฆ่าได้อย่างไร คนร้ายจะถูกจับตัวมาลงโทษได้หรือไม่ ในบางครั้งตัวเอกก็ตกเป็นเหยื่อถูกตามล่าอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ฆาตกรรม ตัวเอกต้องพยายามหนีเอาตัวรอดให้ได้จากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ร้ายแรง

ละครสืบสวนสอบสวน (Suspense) เป็นละครที่เน้นการสืบสวนเพื่อค้นหาบุคคลผู้อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ โดยมากมักเป็นการกระทำผิดกฎหมาย เช่น ค้ายาเสพติด ค้าอาวุธ วิทยาศาสตร์ ซึ่งการสืบสวนนี้มักกระทำโดยตัวเอกที่มีความฉลาดหลักแหลม มีไหวพริบปฏิภาณ สามารถติดตามเปิดเผยร่องรอยของคนร้ายได้ ผู้ชมจะตื่นเต้นระทึกใจไปกับตัวเอกว่าจะสามารถเปิดเผยปมลึกลับที่อยู่เบื้องหลังได้หรือไม่

ละครพื้นบ้าน (Folktale) เป็นละครที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวข้องกับนิทานพื้นบ้าน เทพนิยาย เรื่องปรัมปรา เรื่องเล่าในสังคม

นอกจากนี้ หากแบ่งประเภทของละครตามแนวเรื่องแล้ว ยังสามารถแบ่งประเภทของละครได้อีกประเภทหนึ่งก็คือ ละครพีเรียด (Period) ซึ่งเป็นละครที่มีเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวข้องกับเรื่องราวในอดีต เรื่องประวัติศาสตร์ พงศาวดาร เช่น ละครเรื่อง แดจังกึม จอมนางแห่งวังหลวง (Dae Jung Geum) และเรื่อง คนดีที่โลกรอหมอบเฝ้า (The Legendary Doctor – Hur Joon) เป็นต้น

จากแนวคิดเรื่องละครดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นความรู้พื้นฐานในการพิจารณาจัดแบ่งประเภทละครเกาหลีแต่ละเรื่องว่า ละครเรื่องดังกล่าวจัดอยู่ในแนวทางประเภทของละครแบบใด เพื่อจะได้เข้าใจถึงลักษณะและธรรมชาติของละครที่นำมาศึกษา และอาจนำแนวคิดนี้ไปใช้ในการวิเคราะห์แนวทางหรือประเภทเรื่องของละครเกาหลีที่จะนำเข้ามาฉายในสังคมไทยต่อไป

แนวคิดเรื่องอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรม

ก่อนหน้านี้ยุคสำนักแฟรงค์เฟิร์ตจะก่อตัวขึ้นมา วิธีการศึกษาเชิงเศรษฐกิจการเมืองและการเมืองมีแนวโน้มจะแยกขาดจากกันไปตามสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น หากเป็นเรื่องการผลิตทางเศรษฐกิจก็มักจะจำกัดอยู่ในกลุ่มของนักเศรษฐศาสตร์และถ้าเป็นการศึกษาวัฒนธรรมก็มักจะอยู่ในแวดวงของสาขาวิชามนุษยวิทยาแต่สำหรับสำนักแฟรงค์เฟิร์ตที่เน้นการศึกษาสังคมแบบสหวิทยาการแล้ว ได้มองเห็นปรากฏการณ์ของระบบทุนนิยมในต้นศตวรรษที่ 20 ที่นอกจากจะสร้างสายพานการผลิตและการบริโภควัตถุในแบบอุตสาหกรรมแล้ว แม้แต่มีติการผลิตและเสพวัฒนธรรมก็ได้เข้าสู่วงจรสายพานของระบบอุตสาหกรรมไม่แตกต่างกันในการทำทำความเข้าใจปรากฏการณ์ดังกล่าว อะดอร์โน และฮอว์คไมเมอร์ จึงพยายามเชื่อมผสานมิติทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมเข้าไว้ด้วยกัน และบัญญัติคำเรียกปรากฏการณ์นี้ว่าอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรม (Culture Industry)

ในการวิเคราะห์อุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมนั้น อะดอร์โน และฮอว์คไมเมอร์ตั้งข้อสังเกตว่า ทุกวันนี้ระบบทุนนิยมไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมแบบใด (รวมถึงการสื่อสารต่าง ๆ) เช่น การร้องรำทำเพลง งานศิลปะ ฯลฯ ล้วนเป็นสินค้าที่ได้รับการผลิตขึ้นโดยนายทุนอุตสาหกรรมที่จะขายกลับมาให้มวลชนได้เสพ เพราะฉะนั้น แทนที่เราจะเรียกสินค้าชนิดนี้ว่า “วัฒนธรรม” (ของ) มวลชน เราควรจะเรียกวิธีการผลิตดังกล่าวว่า “อุตสาหกรรมวัฒนธรรม” มากกว่า เนื่องจากกระบวนการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมมีลักษณะเป็นอุตสาหกรรมที่ผ่านระบบสายพานการผลิตขนาดใหญ่ (mass production) แพร่กระจายไปในวงกว้าง (mass distribution) และบริโภคกันแบบเป็นล่ำเป็นสัน (mass consumption) และในที่สุดคุณค่า/ความหมาย/สุนทรีย์แห่งวัฒนธรรมเหล่านั้นก็จะถูกรีดรอนลง

ภายใต้วิธีการผลิตดังกล่าว สามารถสกัดคุณลักษณะของอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมตามนัยยะของอะดอร์โนและฮอว์คไมเมอร์ สามารถสรุปได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2.2

การวิเคราะห์คุณลักษณะของอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมตามนโยบาย
ของอะดอร์โนและฮอว์คไมเมอร์

ที่มา: สายธารแห่งนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองกับสื่อสารศึกษา (น. 258), โดย กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2551, กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

จากแผนภาพดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงรายละเอียดของอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมว่าประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ อันได้แก่

1. การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (co modification of culture) เอกลักษณะอย่างหนึ่งของการผลิตวัฒนธรรมแบบเป็นอุตสาหกรรม ก็คือ การขายทุกอย่างที่ขวางหน้าไม่ใช่เพียงแต่การขายสินค้าที่เป็นวัตถุธรรมเท่านั้น แม้แต่วัฒนธรรมที่เป็นนามธรรมที่ถูกผลิตเป็นสินค้าได้เช่นกันตั้งแต่ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ เวลาและพื้นที่ คุณค่า/ ความหมาย/รวมไปถึงชีวิตมนุษย์ เช่น การซื้อตัวบุคคลากรในบริษัทธุรกิจหลายแห่ง หรือวลีที่พูดถึง “การค้าแข่ง” ของนักฟุตบอล ซึ่งเปลี่ยนนโยบายได้ว่าระบบทุนนิยมได้นำแข่งของมนุษย์มาผลิตเป็นสินค้าไปแล้ว

นอกจากนี้ อะดอร์โน และฮอว์คไมเมอร์ยังเห็นว่าแม้ระบบอุตสาหกรรมจะถูกอ้างว่าทำให้เกิดความก้าวหน้าเศรษฐกิจและสังคมแต่ทว่า กระบวนการผลิตวัฒนธรรมกลับจะมีลักษณะมากในเชิงปริมาณ แต่ด้อยในเชิงคุณภาพทั้งนี้ในยุคก่อนอุตสาหกรรมศิลปะต่าง ๆ จะถูก

ผลิตขึ้นเพื่อเป้าหมายของการดิ้งรสนิยมและยกระดับสุนทรีย์ของผู้เสพให้สูงขึ้น แต่มาถึงในยุคของการผลิตวัฒนธรรมมวลชน (หรืออุตสาหกรรมสื่อมวลชน) แม้ชิ้นงานที่ผ่านสายพานการผลิตออกมาจะมีปริมาณมากก็ตามแต่ผลงานเหล่านั้นกลับป้ดดิ้งรสนิยมของมวลชนให้ต่ำลงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกของสื่อมวลชนก็มักจะมีการตั้งคำถามเรื่องคุณภาพของคนทำสื่อ ว่าเป้าหมายหลักอยู่ที่ระบบอุตสาหกรรมเองหรืออยู่ที่มวลชนผู้บริโภค เช่น ทำไมละครโทรทัศน์ที่เรตติ้งสูงจึงมักยึดเรื่องราวออกไปอีกหลายตอนในขณะที่ละครที่ไม่ดีเรตติ้งจะถูกตัดต่อใหม่ให้จบเร็วขึ้น คำตอบในกรณีนี้ในสายตาของสำนักแฟรงค์เฟิร์ตก็เ็นเพราะว่าละครเหล่านี้ไม่ใช่งานศิลปะ แต่เป็นเพียงสินค้าชนิดหนึ่งของอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมและสื่อมวลชน

2. การเปลี่ยนจากเวทีศิลปะสู่เวทีอุตสาหกรรมหากมองจากสายตาของอะดอร์โน ที่เป็นลูกหลานนักดนตรีคลาสสิกและมีจุดยืนแบบชนชั้นสูง (elitism) จะอธิบายว่า เดิมกระบวนการผลิตชิ้นงานวัฒนธรรมจะเน้นการสร้างเวทีศิลปะ (artistic stage) เช่น ศิลปินสมัยก่อนจะสร้างงานศิลปะเพื่อสุนทรีย์และบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์สิ่งเหนือธรรมชาติเบื่องบน (อาทิ การร้องเล่นดนตรี เพื่อบวงสรวงทวยเทพยดา การสร้างงานปูนปั้นวัดวาอาราม หรือการแกะสลักตัวหนังสือเพื่อบูชาครู) หรือมิเช่นนั้นก็เป็นการสร้างผลงานเพื่ออหังการแห่งตัวศิลปินเอง เป็นต้น

แต่พอมาสู่ยุคเวทีอุตสาหกรรม (industrial stage) ศิลปินจะเริ่มถูกลดคุณค่าลงและขาดสิ่งเสรีภาพที่แท้จริง (no true freedom) เช่น อุตสาหกรรมเพลงจะเริ่มเรียกร้องให้ศิลปินเขียนเพลงตามใบสั่งหรือโจทย์ทางการตลาด หรืออุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็มีแนวโน้มจะให้ศิลปินผลิตงานแกะหน้่งเพื่อขายจำหน่ายเป็นของที่ระลึก หรือทำชิ้นงานปูนปั้นเพื่อประดับอาคารสมัยใหม่อย่างโรงแรม เป็นต้น อย่างไรก็ตามก็ดี ทศนะของอะดอร์โนเช่นนี้ ภายหลังก็ได้รับการตั้งคำถามต่อไปว่า แล้วศิลปินเองจะยอมจำนนต่อระบบอุตสาหกรรมแบบเบ็ดเสร็จเสมอไปจริงหรือ

3. การรวมศูนย์ผู้ผลิต/ผู้บริโภคโดยปรกติแล้ว เวลาในชีวิตของคนในสังคมสมัยใหม่จะถูกจำแนกเป็น 3 ช่วง (หรือบางครั้งเรียกว่าระบบ สามแปด) คือ ช่วงเวลางาน (อันเป็นช่วงของการผลิต) ช่วงเวลาว่าง (อันเป็นช่วงของการบริโภค) และช่วงเวลานอน (อันเป็นช่วงหยุดพัก) โดยทั่วไปแล้ว ช่วง “เวลางาน” (work) นั้น จะหมายถึง “เวลา” ที่ควรเป็นของเราแต่เรากลับขายให้ระบบอุตสาหกรรมเพื่อแลกเป็นเงินเดือนหรือค่าจ้างแรงงาน “เวลาว่าง” (leisure) มักถูกตีความว่าเป็น “เวลา” ที่เป็นของเราจริง ๆ และเราสามารถทำอะไรก็ได้โดยปลอดพ้นจากการจากระบบ แต่อย่างไรก็ดี อะดอร์โนและฮอว์ไคเมอร์กลับแย้งว่า ไม่ว่าจะเป็เวลางานหรือเวลาว่าง และไม่ว่าจะเป็นช่วงเวลาที่เราเป็นผู้ผลิตหรือผู้บริโภค เวลาทั้งหมดของเราก็จะถูกยุบรวมมาเป็นหนึ่งเดียวและถูกผลักดันเข้าสู่สายพานการผลิตในระบบอุตสาหกรรมได้ไม่แตกต่างกัน เช่น ในขณะที่ใน

เวลาของเราเองก็ตกอยู่ใต้การกำกับโดยระบบทุนนิยม อย่างเห็นได้ชัดเจน (เพราะเราเต็มใจขายเวลาของเราให้กับระบบ) แม้แต่ในช่วงเวลาว่างการเติบโตของบรรดาอุตสาหกรรมบันเทิง/ยามว่าง (entertainment/ leisure industry)ทั้งหลาย (อาทิ การดูหนัง ฟังเพลง ซ้อมป๊อง ท่องเที่ยว ใช้สื่อมวลชน) ก็คือ กลไกสำคัญที่เปิดจังหวะให้เราได้ผ่อนคลายหรือเติมเชื้อเพลิงอีกครั้งก่อนที่จะกลับมาทำงานรับใช้ระบบทุนนิยมในอีกคาบหนึ่ง และเป็นดังนี้ไปแบบไม่สิ้นสุด

4. การยึดผลกำไรเป็นตัวตั้ง (profit-orientedness) ในกระบวนการผลิตวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม วิธีการตัดสินคุณค่าของวัฒนธรรมจะใช้เกณฑ์ทางศิลปะ/สุนทรีย/จริยธรรม ควบคู่กันไป เช่น การสร้างงานวรรณกรรมก็ต้องเป็นภาษาที่สูงส่ง จรรโลงจิตใจ และมีรหัสจริยธรรมกำกับว่าต้องไม่ใช้งานชิ้นนั้นไปทำลายผู้ใด ฯลฯ แต่พอมาถึงยุคทุนนิยมอุตสาหกรรมการลงทุนกับกระบวนการผลิตวัฒนธรรมแต่ละชิ้นจะใช้ผลกำไรเป็นตัวตั้งมากกว่าจะสนใจคุณค่าด้านจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นงานเพลง หนัง ละคร วรรณกรรม หนังสือ หรือศิลปะใด ๆ

5. การให้ความสำคัญกับเทคโนโลยี เนื่องจากสายพานอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมต้องการผลิตผลงานจำนวนมากศาสตร์ดังนั้น การลงทุนทางด้านเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมชนิดนี้จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเช่นอุตสาหกรรมเพลงในปัจจุบันมีแนวโน้มจะลงทุนกับการฝึกหัดเพิ่มความสามารถของนักร้องน้อยลง แต่จะพัฒนาด้านเทคโนโลยีการบันทึกเสียงหรือมิกซ์เสียงมากขึ้น เพราะแม้ว่าเสียงนักร้องจะไม่ได้คุณภาพแต่เทคนิคการบันทึกเสียงก็สามารถปรุงแต่งให้งานเพลงผลิตออกมาดีได้

อย่างไรก็ตาม หากจะย้อนดูเส้นทางการศึกษาแล้ว ความสนใจวิเคราะห์เทคโนโลยีการผลิตนี้เริ่มต้นมาตั้งแต่ยุคงานของมาร์กซ์ ซึ่งให้นิยามของเทคโนโลยีไว้ว่า เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะเปลี่ยนวัตถุดิบตามธรรมชาติให้สนองต่อความต้องการของมนุษย์แต่ทว่าอะดอร์โน และฮอว์ไมเมอร์กลับวิพากษ์ทัศนะของมาร์กซ์ดังกล่าวว่าเทคโนโลยีไม่ใช่เครื่องมือสนองความต้องการหากแต่เป็นกลไกของการขูดรีด (Exploitation Mechanism) สิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในธรรมชาติให้เป็นไปตามความต้องการของมนุษย์มากกว่า หรืออีกนัยหนึ่ง เทคโนโลยีเป็นจุดเริ่มต้นที่มนุษย์พยายามเข้าไปครอบงำธรรมชาติ (Sharrock et al 2003) ตั้งแต่การใช้เทคโนโลยีไปตัดไม้ทำลายป่ามาจนถึงการใช้เทคโนโลยีเข้ามาประดิษฐ์ตัดแต่งร่างกายตามธรรมชาติของมนุษย์ (อาทิ การทำศัลยกรรมพลาสติก การใช้ครีมบำรุงผิวแบบหน้าขาว ฯลฯ)

6. การผลิตแบบเป็นมาตรฐานเดียวกัน (standardization) คำว่าการผลิตแบบเป็นมาตรฐานเดียวกันเป็นคำสำคัญที่อะดอร์โนและฮอว์ไมเมอร์เสนอขึ้นเพื่ออธิบายเอกลักษณ์ของอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมที่ผลิตผลงานออกมาเหมือน ๆ กันจนเป็นมาตรฐานเดียวกันเช่นการผลิต

เพลงลงซีดีแล้ววางจำหน่าย ทำให้ผู้ฟังที่ไม่ว่าจะเป็นใครหรืออยู่แห่งไหนก็ต้องเสพงานเพลงที่เหมือน ๆ กัน

กระบวนการผลิตแบบเป็นมาตรฐานเดียวกันนี้เชื่อกันว่าตั้งต้นมาจากอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ตั้งแต่ยุคที่ เฮนรี ฟอร์ด (Henry Ford) ปฏิวัติเทคโนโลยีการผลิตรถยนต์แบบครั้งละจำนวนมาก ๆ หรือเป็นการผลิตแบบมวลชน (mass production) โดยเริ่มจากการผลิตรถยนต์ฟอร์ดรุ่นโมเดลที (Ford Model T) ในปี ค.ศ.1913 ที่เมืองดีทรอยต์ สหรัฐอเมริกา แม้ด้านหนึ่งการผลิตแบบจำนวนมหาศาลดังกล่าว จะทำให้สินค้ามีหน้าตาเหมือนกัน แต่อีกด้านหนึ่งก็ส่งผลให้ราคาของรถยนต์ถูกลงและคนจำนวนมากเริ่มกลายเป็นเจ้าของรถยนต์เองได้จนนำไปสู่ปรากฏการณ์ของการบริโภคแบบมวลชน (mass consumption) ในสังคมทุนนิยมสมัยใหม่ นอกจากนี้การสร้างมาตรฐานเดียวกันในระบบการผลิตยังทำให้เกิดการรวมศูนย์กลางและความคุมวิธีการทำงานได้ง่ายขึ้นเพราะไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์เครื่องยนต์ หรืออะไหล่รถก็สามารถสับเปลี่ยนทดแทนกันได้ ทำให้ความต้องการแรงงานที่เป็นมนุษย์หรือความคิดสร้างสรรค์ถูกลดความสำคัญลงเหลือเพียงแรงงานราคาถูกและไร้ทักษะความคิดสร้างสรรค์ (deskilled labour) เท่านั้น กระบวนการผลิตเช่นนี้ภายหลังถูกเรียกชื่อว่าเป็นลัทธิการผลิตแบบฟอร์ดิสม์ (Fordism)

สำหรับในทัศนะของสำนักแฟรงค์เฟิร์ต แม้ลัทธิฟอร์ดิสม์จะเริ่มต้นจากการผลิตวัตถุทางรถยนต์แต่มาถึงปัจจุบันลัทธิดังกล่าวยังขยายมาถึงการผลิตชีวิตและวัฒนธรรมแบบเป็นมาตรฐานเดียวซึ่งปรากฏชัดเจนในโลกของสื่อมวลชน ตัวอย่างเช่น กรณีอุตสาหกรรมข่าวที่ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ทุกวันจะนำเสนอข่าวเดียวกันในหน้าหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ หรือวิทยุและโทรทัศน์ทุกสถานีแม้อาจจะแตกต่างกันบ้างที่ความสดใหม่/รวดเร็ว แต่เนื้อหาที่ซ้ำซากแทบจะไม่แตกต่างกันเลย หรือกรณีของละครโทรทัศน์ที่จะมีสูตรการเล่าเรื่องเพียงไม่กี่สูตร (อาทิ สูตรเมียหลวงเมียน้อย สูตร แม่ผัวลูกสะใภ้ สูตรพ่อแถมแม่อน สูตรปานแดงต้นกำเนิด ฯลฯ) หรือมีเช่นนั้นก็จะนำเรื่องเก่ามาสร้างใหม่แบบวนเวียนไม่สิ้นไม่สุดเป็นต้น สำนักแฟรงค์เฟิร์ต ได้แสดงจุดยืนต่อปรากฏการณ์ผลิตวัฒนธรรมแบบมาตรฐานเดียวนี้ว่า ถ้ามนุษย์เราเสพแต่วัฒนธรรมเดิม ๆ ซ้ำซาก ชีวิตของมนุษย์ก็มีแนวโน้มจะกลายเป็นชีวิตแบบถัวเฉลี่ย (average life) กล่าวคือ เป็นชีวิตที่ราบเรียบ ไร้ความแตกต่าง เกิดสภาวะแปลกแยกและในที่สุดการดำรงอยู่ของชีวิตก็ไม่เหลือคุณค่า/ความหมายแต่อย่างใด ดังตัวอย่างงานเขียนเรื่องสั้นซีไรต์ ครอบครัวกลางถนน ของศิริา โคมฉาย ซึ่งเสียดสีให้เห็นชีวิตของคนในสังคมสมัยใหม่ ที่อยู่กับความซ้ำซากบนท้องถนนกับรถยนต์คันเดิม ถนนสายเดิม เพื่อนร่วมทางคนเดิม รถยนต์ที่ติดเป็นแพชวอนเดิม จนหาความแปลกใหม่ไม่เจอ

7. การสร้างอนุรักษ์นิยมทางวัฒนธรรม (cultural conservatism) ในสมัยก่อนวัฒนธรรมมีหน้าที่สำคัญประการหนึ่งคือ การตั้งคำถาม หรือวิพากษ์วิจารณ์สังคม เช่น ภาพเขียนจิตรกรรมฝาผนังในวัดที่ดูให้คนดูตีความเรื่องปรีชาธรรม บทกวีนิพนธ์ที่กระตุ้นให้คนคิดตั้งคำถามกับโลกรอบตัว ฯลฯ แต่พอมาในยุคทุนนิยมอุตสาหกรรมวัฒนธรรมจะเริ่มสูญเสียคุณสมบัติดังกล่าว มีแนวโน้มเป็นเครื่องมือรักษาระบบ และมีลักษณะอนุรักษ์นิยมมากกว่าจะวิพากษ์ความเป็นไปของสังคม

8. การทำลายคุณค่าการเป็นมนุษย์ (dehumanization) ในอดีต งานศิลปวัฒนธรรมจะทำหน้าที่สำคัญในแง่ของการกระตุ้นให้ผู้คนได้ทบทวนตนเอง (self-reflection) เช่น วลีที่ว่า “ดูละครแล้วย้อนดูตัว” หรือ “ศิลปะกับชีวิตต่างส่องทางให้แก่กัน” ฯลฯ และที่สำคัญการผลิตชิ้นงานศิลปะส่วนใหญ่ ก็เพื่อเป้าหมายใช้เป็นพื้นที่บ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของมนุษย์

ต่อมาในยุคอุตสาหกรรมคุณลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์เริ่มหดหายไป ทั้งนี้อดอร์โนอธิบายว่าในสายพานของวัฒนธรรมมวลชน เมื่อคนยิ่งโง่งม ยิ่งโง่งม ก็จะเสพมากขึ้น และยิ่งเสพมากขึ้นก็จะยิ่งโง่งมไปเรื่อย ๆ เพราะคุณสมบัติของวัฒนธรรมมวลชนนั้น จะไม่เปิดโอกาสให้คนได้ขบคิด ไตร่ตรอง ทบทวนชีวิตของคนได้เลย ตัวอย่างเช่น ในขณะที่คนสมัยก่อนเวลาที่ทุกข์ใจก็จะใช้งานศิลปะเพื่อเยียวยาความเจ็บปวดและทำให้จิตใจสงบลง แต่มาในยุคนี้เวลาทุกข์ใจ ผู้คนจำนวนมากอาจเลือกใช้การวิ่งผ่าสายฝนหรือยืนฝ่าน้ำพักบัวแบบเดียวกับมิวสิควิดีโอ ลักษณะดังกล่าวนี้เป็นตัวอย่างของการทำให้คุณค่าความเป็นมนุษย์ถูกทำลายลงและเมื่อเกิดภาวะดังกล่าวมนุษย์ก็จะเริ่มโหยหาจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์อันจะเป็นแก่นแท้ความเป็นมนุษย์ดังปรากฏอยู่ในภาพยนตร์อย่าง Finding Neverland หรือ Dead Poet Society

9. การสร้างลักษณะปัจเจกชนแบบก้ำมะลอ (pseudo-individualization) ในระบบการผลิตแบบอุตสาหกรรมแม้ทุกคนจะเสพวัฒนธรรมเดียวกันแบบซ้ำซากและเป็นมาตรฐานเดียว แต่ระบบทุนนิยมก็มีกลยุทธ์ทำให้เรารู้สึกราวกับว่าวัฒนธรรมที่ได้เสพไปนั้นมีความแตกต่างจากคนอื่น ๆ ด้วยการสร้างลักษณะความเป็นปัจเจกชนแบบก้ำมะลอ ทั้งนี้ อดอร์โนและฮอว์ไคเมอร์ได้อธิบายว่า แม้จะทำการผลิตแบบมาตรฐานเดียวกันก็ตามแต่อุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมก็พยายามอ้างอดความเป็นต้นฉบับความเป็นหนึ่งเดียว (originality/uniqueness) อื่น ๆ ที่โดยเนื้อในแล้วความเป็นหนึ่งเดียวดังกล่าวไม่เคยมีอยู่จริง

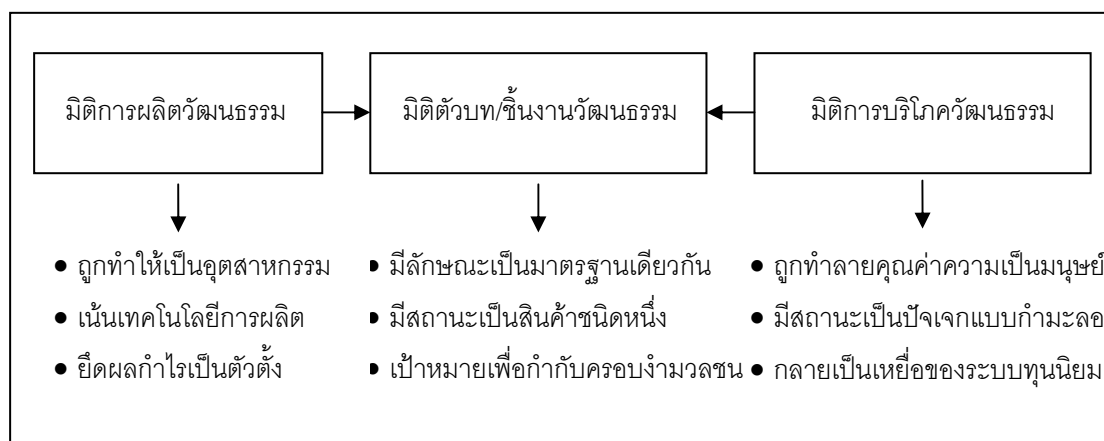
10. การล่อลวงระดับมวลชนทำให้มวลชนกลายเป็นเหยื่อ (mass deception/victimization) เคล็ดลับที่สำคัญประการหนึ่งของอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมก็คือ กระบวนการเปลี่ยนปัจเจกบุคคล (individual) ให้กลายเป็นมวลชน (mass) ความหมายของมวลชนในที่นี้

หมายความว่า เป็นคนจำนวนมากที่มารวมตัวกันเป็นกลุ่มแต่ในการรวมตัวกันนั้นคนที่อยู่ในกลุ่มกลับไม่มีสายสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน (social bonds) แต่อย่างใด เช่นบรรยากาศของมวลชนที่ไปดูหนังหรือเชียร์ฟุตบอลในสนามกีฬาที่แม้ด้านหนึ่งจะมีคนจำนวนมากมารวมอยู่ในเวลาและพื้นที่เดียวกันแต่คนกลุ่มนี้ก็ไร้รากความสัมพันธ์ระหว่างกัน อะดอร์โนและฮอว์คไมเออร์เห็นว่าปรากฏการณ์เช่นนี้เป็นการหลบหนี (escapism) ของผู้คนไปอยู่ในโลกที่แตกต่างจากชีวิตประจำวันและที่สำคัญการรวมตัวกันของคนที่ขาดสายสัมพันธ์ดังกล่าวจะทำให้มวลชนมีลักษณะแตกตัวออกจากกัน (atomized) เหมือนกับแกะจำนวนมากที่รวมตัวอยู่กันเป็นฝูง เพราะฉะนั้นคนกลุ่มนี้จะถูกต้อนหรือชักจูงไปในทางไหนได้โดยง่าย เช่น กลุ่มมวลชนในคอนเสิร์ตฮอลล์ ที่เมื่อนักร้องสั่งให้กรีด ส่งเสียง หรือชูมือขอความมวลชนเหล่านั้นก็มีแนวโน้มจะทำตามที่นักร้องหรือระบบอุตสาหกรรมวัฒนธรรมกำกับเอาไว้โดยง่าย จนในที่สุดผู้บริโภควัฒนธรรมเหล่านั้นก็จะกลายเป็นเหยื่อ (victims) ในกระบวนการผลิตนั่นเอง

กล่าวโดยสรุปจากคุณสมบัติ 10 ประการของอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมที่ได้นำเสนอมาสามารถสรุปความสำคัญขององค์ประกอบ 3 ส่วน ในการผลิตวัฒนธรรมมวลชนตามทัศนะของอะดอร์โนและฮอว์คไมเออร์ได้ ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2.3

กระบวนการผลิต/บริโภควัฒนธรรมตามจุดยืนของอะดอร์โนและฮอว์คไมเออร์

ที่มา: สยัธราแห่งนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองกับสื่อสารศึกษา (น. 264), โดย กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2551, กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

จากแนวคิดเรื่องอุตสาหกรรมวัฒนธรรมนี้ ผู้ศึกษาได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการใช้แบ่งการศึกษาถึงการเผยแพร่วัฒนธรรมเกาหลีผ่านสื่อละครโทรทัศน์ ออกเป็น 3 ด้าน อันได้แก่ ด้านการผลิต ด้านการเผยแพร่ และด้านการบริโภค ซึ่งละครโทรทัศน์ถือเป็นอุตสาหกรรมอย่างหนึ่ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการวิเคราะห์ว่า ละครโทรทัศน์เกาหลีมีความเป็นอุตสาหกรรมอย่างไร และการเผยแพร่วัฒนธรรมเกาหลีผ่านสื่อละครโทรทัศน์นั้น มีลักษณะการทำให้เป็นอุตสาหกรรมอย่างไร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฉัตรกุล ทองเกต (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เนื้อหาวัฒนธรรมวัยรุ่นที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยปี 2535” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหาวัฒนธรรมวัยรุ่นและการนำเสนอที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยปี 2535 สำหรับวิธีการวิจัยนั้นได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาภาพยนตร์ไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 เรื่อง จากการวิเคราะห์เนื้อหาภาพยนตร์ปรากฏให้เห็นเนื้อหาทางด้านวัฒนธรรมวัยรุ่นได้ 2 ลักษณะ ได้แก่

- 1) วัฒนธรรมด้านการดำเนินชีวิตของวัยรุ่น ซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตทางด้านการเรียน ด้านการเที่ยวเตร่กับเพื่อน ด้านความรัก และด้านชีวิตครอบครัวของวัยรุ่น
- 2) วัฒนธรรมทางด้านค่านิยมของวัยรุ่น ซึ่งประกอบไปด้วยค่านิยมทางด้านการแต่งกาย ค่านิยมทางด้านภาษา ค่านิยมทางด้านพฤติกรรม และค่านิยมทางด้านการบริโภค

ธิดารัตน์ รักประยูร (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การเผยแพร่วัฒนธรรมวัยรุ่นญี่ปุ่นผ่านสื่อประเทศไทย” ซึ่งผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ความเป็นมาของวัฒนธรรมวัยรุ่นญี่ปุ่นที่เผยแพร่ผ่านสื่อในประเทศไทยและพบว่าการ์ตูนญี่ปุ่นเป็นสื่อแรกที่เข้ามาในประเทศไทย ตั้งแต่ในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง ทำให้สังคมไทยเริ่มคุ้นเคยและนิยมวัฒนธรรมญี่ปุ่น ตามมาด้วยภาพยนตร์การ์ตูนญี่ปุ่นและละครชุด ซึ่งต่อมาเกิดกระแสความต้องการด้านข้อมูลข่าวสารได้ทำให้เกิดนิตยสารขึ้น แสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชนไทย ซึ่งได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ และสื่อโทรทัศน์ มีการเผยแพร่วัฒนธรรมวัยรุ่นญี่ปุ่น และปัจจัยที่มีผลต่อการเผยแพร่วัฒนธรรมวัยรุ่นญี่ปุ่นจากหลาย ๆ องค์ประกอบ ทั้งความสนใจของผู้รับสารแล้วยังมีในด้านของระบบธุรกิจ กระแสค่านิยมในความเป็นเอเชียของสังคม และในเรื่องของการทำการตลาดเข้ามาเกี่ยวข้อง อีกทั้งจากการวิเคราะห์รูปแบบวัฒนธรรมวัยรุ่นญี่ปุ่นที่เผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนไทย ในรูปแบบทางด้านการแต่งกายและเครื่องมือเครื่องใช้ ด้านดนตรี ด้านภาษา รวมทั้งด้านพฤติกรรมและการดำเนินชีวิต ผลปรากฏว่าดนตรี คือ รูปแบบวัฒนธรรมวัยรุ่นญี่ปุ่นที่ถูกเผยแพร่ผ่านสื่อทั้ง 3 ประเภทมากที่สุด ส่วนรูปแบบ

วัฒนธรรมวัยรุ่นอื่น ๆ จะถูกเผยแพร่มากขึ้นแตกต่างกันออกไปตามแต่ประเภทของสื่อ ทั้งนี้ เพราะว่าสื่อแต่ละประเภทมีคุณสมบัติในการถ่ายทอดสารแตกต่างกันออกไป

ธิติพร จุติมานนท์ (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ธุรกิจละครโทรทัศน์ พ.ศ. 2545” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารการผลิตละครโทรทัศน์ให้ประสบความสำเร็จในเชิงธุรกิจ และความสัมพันธ์ของปัจจัยภายในและภายนอกที่ส่งผลกับการบริหารธุรกิจการผลิตรายการละครโทรทัศน์ วิเคราะห์ปัญหาในการดำเนินธุรกิจการผลิตรายการละครโทรทัศน์ กลยุทธ์การผลิตละครให้ประสบความสำเร็จ ผลการศึกษาพบว่าการบริหารธุรกิจจากละครโทรทัศน์ ผู้บริหารการผลิตละครจะต้องคำนึงถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นรอบด้าน สภาพแวดล้อมภายนอกมีผลต่อการดำเนินการประกอบธุรกิจผลิตละครอย่างมาก โดยเฉพาะปัจจัยด้านวัตถุดิบในการผลิตที่มีปัญหามากในการแข่งขัน ทั้งนี้ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกมีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น และมีอิทธิพลทำให้ธุรกิจผลิตรายการโทรทัศน์ประสบความสำเร็จมากหรือน้อยเพียงใด ด้านกลยุทธ์ที่ผู้ผลิตดำเนินการเพื่อให้ละครประสบความสำเร็จ คือ การดัดดารา นักแสดงมาร่วมงาน เป็นปัจจัยหลักที่ผู้ผลิตทุกบริษัทคำนึงถึงเป็นประเด็นแรก สิ่งที่จะได้เห็นในการดำเนินการบริหารสถานีโทรทัศน์ คือจะมีการเน้นรายการด้านละครมากขึ้น เพิ่มเวลาในการออกอากาศ ผลิตละครโดยอาศัยรสนิยมของกลุ่มผู้ชมเป็นสำคัญ รวมไปถึงพยายามทำละครตลาดล่างเอาใจแฟนละคร การผลิตละครทางช่อง 3 จึงมีการผสมผสานการทำงานเพิ่มรูปแบบและแนวละครให้หลากหลายเพื่อเอาใจผู้ชมละครให้ครอบคลุมมากที่สุด

สกาใจ พูนสวัสดิ์ (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารละครรายการโทรทัศน์ของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท.” ผลการศึกษาพบว่า ละครโทรทัศน์ของสถานีฯ ในปี 2546 ที่ออกอากาศส่วนใหญ่จะเป็นละครแนวตลก สนุกสนาน (Comedy) ซึ่งสามารถรับชมได้ทุกกลุ่มเป้าหมายตรงกับนโยบายของสถานีฯ ที่ต้องการให้กลุ่มผู้รับชมกว้างขวาง นอกจากนี้ยังพบว่า มีละครอีกจำนวนมากที่ผลิตแล้ว แต่ยังไม่ได้รับการแพร่ภาพ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ผู้จัดละครโทรทัศน์ส่วนใหญ่ประสบและส่งผลต่อขวัญ กำลังใจในการทำงานของทีมงานอย่างมาก ในส่วนด้านความนิยม (Rating) ของสถานีฯ ยังไม่สามารถสู้สถานีฯ ช่อง 7 ได้ ซึ่งเป็นสถานีฯ คู่แข่งที่สำคัญ เนื่องจากว่าละครโทรทัศน์ของช่อง 7 ค่อนข้างหลากหลายใหม่ และสดกว่าช่อง 3

ในขณะที่ปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการบริหารละครโทรทัศน์ของสถานีฯ ส่วนใหญ่เป็นปัจจัยภายในมากกว่า ได้แก่ ประสิทธิภาพและความชำนาญของผู้จัดละครโทรทัศน์ การขาดแคลนบุคลากรที่เขียนบทละครได้อย่างมีคุณภาพ การคัดเลือกนักแสดง งบประมาณ เวลาในการ

ดำเนินงานและการบริหารจัดการกายนของผู้ผลิต ส่วนปัจจัยภายนอกที่สำคัญและเป็นสิ่งที่ไม่สามารถควบคุมได้ ได้แก่ สภาพอากาศที่ทำให้การดำเนินงานต้องหยุดชะงัก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อปริมาณในการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้นด้วย

สโรบล วิบูลยเสข (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “นโยบายการบริหารรายการ และหลักการคัดเลือกละครเอเชียนซีรีส์ของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี และปฏิกิริยาตอบสนองของผู้ชมแฟนคลับ” ผลการวิจัยพบว่า สถานีโทรทัศน์ไอทีวีได้นำแนวคิดเรื่องส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 4 ประการ ได้แก่ สินค้า ราคา สถานที่จำหน่าย และการส่งเสริมการจำหน่าย มาใช้ในการตอบสนองความต้องการของผู้ชมแฟนคลับ โดยการคัดเลือกสินค้าในที่นี้ คือ เอเชียนซีรีส์ ที่มีทั้งความสนุกพร้อมสาระมาแนะนำเสนอแก่ผู้ชม โดยหลักการคัดเลือกจะพิจารณาจากเนื้อหาและนักแสดง โดยยึดถือความต้องการของผู้ชมเป็นเกณฑ์ ซึ่งได้ผลมาจากการสำรวจวิจัยตลาดความคิดเห็นของผู้ชม ซึ่งพบว่า แนวเรื่องที่ผู้ชมชื่นชอบมากที่สุดคือ ความรักกึ่งกึ่งปนตลก (Love Comedy) สำหรับปฏิกิริยาตอบสนองของผู้ชมแฟนคลับนั้น ผลการวิจัยพบว่า เหตุผลที่ทำให้ผู้ชมติดตามชมเอเชียนซีรีส์ และสิ่งที่ผู้ชมชื่นชอบในเอเชียนซีรีส์มี 4 ประการ คือ 1. เนื้อหาที่มีความสนุก หลากหลายและแฝงแง่คิด 2. นักแสดงหน้าตาดี แสดงได้เป็นธรรมชาติ 3. เพลงประกอบละครไพเราะ ช่วยสร้างอารมณ์ร่วมกับละครมากยิ่งขึ้น 4. ฉากมีทิวทัศน์และฤดูกาลที่สวยงาม แปลกตา ทำให้ผู้ชมรู้สึกเหมือนได้อยู่ในสถานที่นั้นจริง ๆ และผู้ชมมีความพึงพอใจต่อเอเชียนซีรีส์มากด้วยการติดตามชมทุกวัน

สุธาสินี มาสขาว (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “กลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านละครโทรทัศน์เกาหลี” ผลการวิจัยพบว่า ประเทศเกาหลีมีนโยบายหลักในการส่งออกสินค้าทางวัฒนธรรม โดยผ่านอุตสาหกรรมความบันเทิง ได้แก่ ละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และเพลง โดยรัฐบาลเกาหลีมีการจัดตั้งองค์กรของรัฐบาลเพื่อสนับสนุนการเกิดกระแสเกาหลี กลยุทธ์ที่ใช้ในการสร้างตราประเทศเกาหลีคือการสร้างภาพลักษณ์ และการสร้างความดึงดูดใจด้วยการตลาดสถานที่

การส่งเสริมการท่องเที่ยวประเทศเกาหลีมีกลยุทธ์ที่สำคัญคือการส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านละครโทรทัศน์โดยการนำเสนอภาพสถานที่ท่องเที่ยว การสอดแทรกวัฒนธรรมผ่านละครโทรทัศน์ และการนำสถานที่ที่ปรากฏในละครมาจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

ผลจากการสนทนากลุ่มกับผู้ชมละครโทรทัศน์เกาหลีพบว่า ผู้ร่วมสนทนากลุ่มส่วนทั้งหมดรับรู้ จดจำได้ และคุ้นเคยกับประเทศเกาหลี รวมถึงมีทัศนคติที่ดีต่อภาพลักษณ์ของประเทศเกาหลีการท่องเที่ยวเกาหลีด้วย แต่ในแง่ของความตั้งใจเดินทางไปท่องเที่ยวนั้นพบว่า ผู้ร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ไม่มีความตั้งใจเดินทางไปท่องเที่ยวเกาหลี ทั้งนี้เนื่องจากการเดินทาง

ไปท่องเที่ยวต่างประเทศนั้นมีปัจจัยหลายด้านเข้ามาเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นด้านงบประมาณ ระยะเวลา และความน่าสนใจของประเทศนั้น ๆ

อลิสสา วิทวัสกุล (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ของประเทศสาธารณรัฐเกาหลีผ่านละครโทรทัศน์ แดจังกึม จอมนางแห่งวังหลวง” ผลการวิจัยพบว่าการนำละครโทรทัศน์มาเป็นส่วนหนึ่งของการประชาสัมพันธ์ประเทศได้รับความสำเร็จอย่างมาก ละครโทรทัศน์สามารถส่งเสริมหรือสร้างสรรค์ภาพลักษณ์ของประเทศโดยการนำเสนอสินค้าเชิงภาพลักษณ์ (Cultural Products) ได้แก่ ศิลปวัฒนธรรม คุณธรรม วิถีชีวิต และสถานที่ท่องเที่ยว ฯลฯ ทำให้ผู้ชมละครเกิดความรู้สึกที่ดีและให้ความสนใจกับประเทศสาธารณรัฐเกาหลีมากขึ้น นอกจากละครเรื่องดังกล่าวแล้วผู้ชมก็หันมาให้ความสนใจกับประเทศสาธารณรัฐเกาหลีเรื่องอื่น ๆ เพิ่มขึ้นด้วย ทั้งนี้ จะต้องมียุทธศาสตร์การส่งเสริม (Promote) ละครโทรทัศน์โดยการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ละครอย่างมีแผนและเลือกสาระทางศิลปวัฒนธรรมมาเป็นประเด็นการประชาสัมพันธ์ ปัจจัยที่ทำให้เกิดกระแสนิยมการบริโภคค่านิยมต่าง ๆ จากละครเรื่อง แดจังกึม จอมนางแห่งวังหลวง คือ ความสามารถของนักแสดงและความเหมาะสมในบทบาทที่ได้รับ เนื้อเรื่องที่มีความสนุกสนาน และสาระให้แง่คิด และความบันเทิง รวมถึงการมีความใกล้ชิดทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศสาธารณรัฐเกาหลีและประเทศไทย ซึ่งผลจากกระแสนิยมที่เกิดขึ้นทำให้เกิดทิวทัศน์รูปแบบใหม่คือ ทิวทัศน์ตามรอยละคร

งานวิจัยดังกล่าวที่มีความเกี่ยวข้องนี้ จักช่วยเป็นแนวทางให้ผู้วิจัยมีความเข้าใจในการศึกษาครั้งนี้มากยิ่งขึ้น แม้ว่างานวิจัยบางส่วนที่ได้นำมาแสดงไว้ข้างต้น อาจจะได้มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องปัจจัยและกลยุทธ์การบริหารจัดการการเผยแพร่วัฒนธรรมเกาหลีผ่านสื่อละครโทรทัศน์โดยตรง อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาเห็นว่า งานวิจัยเหล่านี้มีส่วนช่วยให้เห็นภาพการเผยแพร่วัฒนธรรมต่างชาติผ่านสื่อมวลชนในประเทศไทย ตลอดจนนำเสนอเกี่ยวกับบทบาทของวัฒนธรรมเหล่านั้นที่มีต่อสังคมไทยได้เป็นอย่างดี

จากแนวคิดและการวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการกำหนดกรอบการวิจัยครั้งนี้ได้ดังนี้

ภาพที่ 2.4
แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

